

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Sun Tzu

Arta războiului

Traducere de Lucian Pricop și Ilie Barangă

Ediție îngrijită și studiu introductiv de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a colecției: Mădălina Pricop
Coperta I: Sabie antică din China (detaliu)

Redactor: Ilie Barangă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TZU, SUN

Arta războiului / Sun Tzu ; trad. de Lucian Pricop și
Ilie Barangă ; studiu introductiv de Lucian Pricop ; note
de Lucian Pricop. – București : Cartex, 2017
ISBN 978-606-8023-91-5

I. Pricop, Lucian (trad. ; pref. ; note)
II. Barangă, Ilie (trad.)

355/359

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- P.P. 4, C.P. 184, București

Cuprins

Războiul necesar (studiu introductiv de Lucian Pricop) / 7
Notă asupra ediției / 11
Notă biografică / 13

Arta războiului / 17

I. Aprecierea situației / 19
II. Conducerea războiului / 29
III. Strategia ofensivă / 35
IV. Dispuneri / 43
V. Energie / 48
VI. Puncte slabe și puncte tari / 55
VII. Manevra / 61
VIII. Cele nouă variabile / 71
IX. Marșuri / 76
X. Terenul / 84
XI. Cele nouă feluri de teren / 91
XII. Atacul prin foc / 103
XIII. Folosirea agenților secreți / 106

I APRECIEREA SITUAȚIEI¹

Sun Tzu a spus:

1. Războiul este o problemă de o importanță vitală pentru stat, o problemă de viață și de moarte, calea care duce sau spre supraviețuire, sau spre dispariție. E foarte important să fie studiat în profunzime.

Li Ch'üan: „Armele sunt instrumente de rău augur“. Războiul este o problemă serioasă; ne temem că oamenii s-ar putea angaja în războaie fără să reflecteze dacă acestea merită.

2. Judecați-l deci în funcție de cinci factori fundamentali și comparați cele șapte elemente pe care le vom enumera mai departe. Veți putea astfel să evaluați datele esențiale.

3. Primul factor este influența morală; cel de-al doilea, condițiile atmosferice; al treilea, terenul; al patrulea, comandantul și al cincilea, doctrina.²

Chang Yü: Ordinea enumerării de mai sus este foarte clară. Când se ridică trupe pentru a-i pedepsi pe cei vinovați, consiliul templului ține seama, întâi de toate, de bunăvoința suveranilor și de încrederea popoarelor lor, apoi de anotimpul potrivit și, în cele din urmă, de dificultățile topografice. După o deliberare serioasă asupra celor trei puncte, un general

¹ Alte posibile traduceri sunt: „calcule“, „planuri“ sau „evaluări“. Primul punct despre care se vorbește este operațiunea pe care noi o numim evaluare (sau apreciere) a situației. (S.G.)

² „Doctrină“ are aici sensul de „lege“ sau „metodă“. (n.t.)

este desemnat pentru a porni atacul.¹ Odată ce trupele au trecut frontierele, responsabilitatea legii și a comandamentului cade în sarcina generalului.

4. Prin influență morală, înțeleg ceea ce face ca poporul să se afle în armonie cu conducătorii lui, astfel încât să-i urmeze în viață și în moarte, fără să se teamă că-și pune existența în pericol.²

Chang Yü: Pentru ca oamenii să fie tratați cu bunătate, dreptate și echitate și să li se acorde încredere, armata va avea spirit de echipă și toți vor fi fericiți să-și servească comandanții. Cartea *Metamorfozelor* spune că: „Cu bucuria de a trece peste situațiile grele, poporul uită pericolul morții“.

5. Prin condiții meteorologice, înțeleg efectele forțelor naturii, ale frigului iernii și ale căldurii verii, precum și conducerea operațiilor militare în funcție de anotimpuri.³

6. Prin teren, înțeleg distanțele, ușurința sau dificultatea de a le străbate, vastitatea sau îngustimea terenului și șansele de viață sau riscurile de moarte.

Mei Yao-ch'en: ...Atunci când conduci trupe, este primordial să cunoști dinainte caracteristicile terenului. În funcție de distanțe, se poate pune în aplicare un plan de acțiune indirectă sau directă. Cunoscând gradul mai mare sau mai mic de ușurință sau de dificultate cu care poate fi parcurs terenul, este posibil să evaluezi dacă este mai avantajos să folosești infanteria sau cavaleria.

¹ Chang Yü folosește o expresie care literar înseamnă „a pedepsi pe vinovați“. Alte caractere au semnificații precise ca „a ataca pe furiș“, „a ataca pe neașteptate“, „a suprima pe rebeli“, „a supune“ etc. (S.G.)

² Variantă: „Influența morală e ceea ce face ca poporul să cadă de acord cu superiorii săi...“ Ts'ao Ts'ao spune că, pentru a conduce poporul pe calea (sau comportarea) dreaptă, trebuie să-l instruiști.“ (S.G.)

³ Caracterul *T'ien*, cerul, are în acest verset sensul de „condiții meteorologice“. (S.G.)

Știind unde se îngustează și unde se lărgeste terenul, se poate calcula mărimea efectivelor care trebuie angajate. Știind unde trebuie să se poarte lupta, știi în ce moment trebuie să-ți concentrezi sau să-ți împarți forțele.¹

7. Prin comandament, înțeleg calitățile de înțelepciune, de dreptate, de omenie, de curaj și de severitate ale generalului.

Li Ch'üan: Aceste cinci calități aparțin generalului. De aceea, în armată, este numit „Cel respectat“.

Tu Mu: ...În cazul în care comandantul este înzestrat cu înțelepciune, el este în măsură să-și dea seama de schimbarea situației și să acționeze prompt. Dacă este drept, oamenii săi vor ști exact ce recompense și ce pedepse li se cuvin. Dacă este omenos, își iubește semenul, îi împărtășește sentimentele și-i apreciază munca și osteneala. Dacă este curajos, obține victorii alegând cu pricepere momentul potrivit. Dacă este sever, trupele lui sunt disciplinate, pentru că îl știu de frică și se tem de pedeapsă.

Shen Pao Hsu zice: Dacă un general nu este curajos, va fi incapabil să-și învingă ezitățile și să facă planuri grandioase.

8. Prin doctrină, înțeleg organizarea, autoritatea, promovarea ofițerilor la rangul cuvenit, siguranța căilor de aprovizionare și grija pentru satisfacerea nevoilor esențiale ale armatei.

9. Nu există general care să nu fi auzit vorbindu-se despre aceste cinci puncte. Cei care le stăpânesc înving, cei care nu le stăpânesc sunt învinși.

10. Atunci când elaborați un plan de război, comparați următoarele elemente, apreciindu-le cu cea mai mare atenție.

¹ „Cunoscând terenul vieții și al morții...“ devine, aici: „Știind unde să se poarte lupta“. (S.G.)

11. Dacă îmi spuneți cine e suveranul cu cea mai mare înrâurire morală, comandantul-șef cel mai competent, armata care are de partea sa avantajul condițiilor meteorologice și ale terenului și în sânul căreia regulamentele sunt cel mai riguros respectate și ordinele cel mai bine executate, îmi spuneți care sunt trupele cele mai puternice.¹

Chang Yü: Căruțe solide, cai rapizi, trupe curajoase, arme ascuțite – astfel încât aceste trupe să se bucure la sunetul tobei care dă semnalul de atac și să se înfurie când aud sunând retragerea. Cel care se află într-o astfel de situație este puternic.

12. Cine are ofițerii și oamenii cei mai bine pregătiți?

Tu Yu: ...Iată de ce Maestrul Wang spune: „Dacă ofițerii nu fac un antrenament sever, vor fi nesiguri și vor ezita pe câmpul de luptă; dacă generalii nu au o experiență temeinică, vor ceda când se vor afla în fața inamicului“.

13. Și cine acordă recompensele și pedepsele cu cel mai mare discernământ?

Tu Mu: Nu trebuie făcut exces nici într-un sens, nici în celălalt.

14. Voi fi capabil să prevăd de partea cui va fi victoria și de partea cui înfrângerea.

15. Dacă este folosit un general care a deprins strategia mea este sigur că va învinge. Păstrați-l! Dacă este folosit un general care refuză să-și însușească strategia voastră este sigur că va fi învins. Îndepărtați-l!

16. Ținând seama de avantajele prezentate de planurile voastre, generalul trebuie să creeze condițiile care să contribuie la realizarea lor. Prin condiții, înțeleg că el trebuie să acționeze cu promptitudine, potrivit cu ceea ce este avantajos și, astfel, să țină situația în echilibru.

¹ În acest verset și în celelalte două care urmează, sunt citate cele șapte elemente la care se referă versetul 2. (S.G.)

17. Întreaga artă a războiului se bazează pe înșelătorie.

18. De aceea, dacă ești capabil, simulează incapacitatea; dacă ești activ, simulează pasivitatea.

19. Dacă sunteți aproape, faceți să se creadă că sunteți departe și, dacă sunteți departe, faceți să se creadă că sunteți aproape.

20. Momiți inamicul pentru a-l prinde în capcană; simulați dezordinea și loviți-l.

Tu Mu: Generalul Li Mu din statul Chao lasă turme de vite cu paznicii lor; când cei din Hsiung Nu au înaintat puțin, el a simulat retragerea, lăsând în urma lui mai multe mii de oameni, ca și cum i-ar fi abandonat. Când hanul a aflat acest lucru, încântat, a înaintat în fruntea unui detașament puternic. Li Mu și-a așezat grosul trupelor sale în formație de luptă pe aripile dreaptă și stângă, a declanșat un atac neașteptat, i-a zdrobit pe huni și a ucis mai bine de o sută de mii de cavaleriști.¹

21. Când inamicul se concentrează, pregătiți-vă să luptați împotriva lui; când este puternic, evitați-l

22. Enevați-l și derutați-l pe general.

Li Chu'an: Dacă generalul este coleric, autoritatea sa poate fi ușor șubrezită. Are un caracter instabil.

Chang Yü: Dacă generalul armatei inamice este încăpățânat și se înfurie ușor, insultă-l și enervează-l, așa încât să devină furios, să nu mai vadă clar și să te atace necugetat, fără să aibă vreun plan.

23. Faceți-l să creadă că îi sunteți inferiori și încurajați-i înfumurarea.

¹ Membrii tribului Hsiung Nu erau nomazi care i-au deranjat pe chinezi vreme de câteva secole. Marele Zid a fost construit pentru a proteja China împotriva invasiunilor lor. (S.G.)